

SAKSBEHANDLER
Lisbeth Skogstrand

VÅR REF.
13/03029-5
ARK. P - Plansaker
347-348 Åfjord kom. - ST

DERES REF.
201327652-19

INNVALGSTELEFON

DERES DATO

VÅR DATO
05.03.2015

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Sør-Trøndelag fylkeskommune
Postboks 2350, Sluppen
7004 Trondheim

SØR-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE	
ARKIVET	
SAKS-DOK.NR.: 201327652-27	
11 MAR 2015	
SAKSBEH.:	U.OFF.:
ARK.:	

Sør-Trøndelag fylkeskommune
11 MAR 2015
Arkivet

Forslag til områdereguleringsplan for Kjerkeholmen Brennholmen industriområde, gnr. 106, bnr. 1, Åfjord kommune, Sør-Trøndelag.

Tillatelse til inngrep, jf. kulturminneloven § 8 fjerde ledd

Konflikt med id. 16660, to gravrøyser

Vi viser til deres brev av 7. februar 2015 der Riksantikvaren blir bedt om å uttale seg til forslag til reguleringsplan for Kjerkeholmen og Brennholmen industriområde, gnr 106, bnr. 1 i Åfjord kommune. Det vises også til brev av 1.mars fra NTNU-Vitenskapsmuseet med vedlagt forslag til budsjett og prosjektplan for gjennomføring av arkeologisk gransking, utgravning og etterarbeid.

Innenfor reguleringsområdet er det registrert automatisk fredete kulturminner, to gravrøyser, som er fredet i medhold av lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 4 første ledd.

I henhold til kulturminneloven § 8 fjerde ledd skal det, i forbindelse med behandlingen av reguleringsplan, tas stilling til om det kan gis tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner som blir berørt av planen. Riksantikvaren er rette myndighet til å fatte avgjørelse i slike saker, jf. Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 1 nr. 1.

Beskrivelse av kulturminnene

Sør-Trøndelag fylkeskommune foretok arkeologiske registreringer av planområdet i mai 2014. Fra tidligere var det i Askeladden registrert to røyser eller steinlegginger. Begge er 2,5-3 m i utstrekning og består trolig av maksimalt to lag stein. Den ene var registrert som gravrøys i ØK-registreringene, mens den andre var beskrevet som et mulig sammenrast sjømerke fra nyere tid. Fylkeskommunen har i forbindelse med kontrollregistreringa vurdert begge steinleggingene til å være forhistoriske gravrøyser og dermed automatisk fredete kulturminner. Fylkeskommunen fremhever røysenes plassering i terrenget og oppbygging. Begge røysene er små og lave og har trolig aldri hatt noen særlig høyde, dessuten ligger de såpass langt inne på holmen at de uansett ikke er synlige som sjømerke fra sjøen.

Nærmere om planforslaget

Planforslaget tar sikte på å legge til rette for industrivirksomhet og tilby flere arealer til nyetableringer og virksomheter i vekst med behov for relativt store arealer. Dette er i tråd med kommuneplanens arealdel 2009- 2020, kommunedelplan for Stokksund. Planområdet består av to øyer, Kjerkeholmen og Brennholmen. På Kjerkeholmen er det allerede industrivirksomhet og

man ønsker nå å innlemme Brennholmen i områdeplanen til fremtidig behov. Planen er i konflikt med id.16660 gravrøyser.

Sør-Trøndelag fylkeskommune bemerker

Sør-Trøndelag fylkeskommune mener at den samfunnsmessige verdien av å legge til rette for industriutbygging er høyere enn verdien av et varig vern av røysene. Fylkeskommunen fremhever at selv om slike røyser er et relativt vanlig kulturminne langs kysten, er det gjort få arkeologiske utgravninger av slike steinlegginger. De anbefaler derfor at det gis dispensasjon fra kulturminneloven med vilkår om arkeologiske undersøkelser.

NTNU-Vitenskapsmuseet bemerker

NTNU-Vitenskapsmuseet påpeker at det er registrert svært mange liknende røyser langs kysten av Fosen og at denne typen kulturminner er karakteristisk for Midt-Norges kystlandskap. Få av dem er likevel undersøkt og vi har derfor relativt liten kunnskap om hvordan de er oppbygd, hva de inneholder, eller hvilke perioder de skriver seg fra. En totalundersøkelse av gravrøysene på Brennholmen vil derfor kunne ha svært høy vitenskapelig verdi.

Museet påpeker videre at røysene har stor formidlings- og opplevelsesverdi når de kan ses i relasjon til landskapet. Hvis holmen skal kunne utnyttes til industriformål slik planen foreslår, vil det ikke være mulig å gi røysene et vern som ivaretar sammenhengen mellom røyser og landskap, og røysene vil eventuelt settes igjen som en «holme på holmen». Museet mener derfor at det vil være bedre å sikre røysenes kildeverdi gjennom undersøkelser enn å bevare dem innenfor en hensynssone i planen. Vitenskapsmuseet tilslutter seg Sør-Trøndelag fylkeskommunes vurdering og tilrår at det gis tillatelse til inngrep i id.16660 jf. Kml § 8.4 med vilkår om en arkeologisk undersøkelse.

Riksantikvarens merknader og vurdering av saken

Riksantikvaren skal verne om kulturminner som ikke-fornybare ressurser og arbeide for at kulturminneverdiene blir best mulig ivaretatt og nyttiggjort i et samfunn i endring. Tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner kan gis etter en vurdering av de kulturminnefaglige verdiene veid opp mot private og samfunnsmessige hensyn.

I denne saken legger Riksantikvaren vekt på at den samfunnsmessige betydningen av å legge til rette for arealkrevende industri i tilknytning til allerede etablerte industriområder er stor. Vi sier oss videre enige i fylkeskommunens og museets oppfatning av at de to steinleggingene må vurderes som gravrøyser. En fortsatt bevaring av disse i en hensynssone inne i et industriområde vil ha begrenset verdi, særlig fordi gravenes landskapsmessige kontekst vil forsvinne, og uten den vil opplevelsesverdien forringes betydelig. Derimot kan en arkeologisk gransking av denne typen kulturminner kunne gi oss ny og verdifull kunnskap til bruk i forskning og forvaltning. Det er gjort få moderne arkeologiske utgravninger av slike gravrøyser, til tross for at dette er en relativt vanlig kulturminnetype langs kysten.

Riksantikvaren finner at områdereguleringsplanen for Kjerkeholmen Brennholmen industriområde kan godkjennes under forutsetning om at det foretas en arkeologisk utgravning av de berørte kulturminnene før tiltak etter planen realiseres, jf. vedlagte kart stemplet Riksantikvaren og datert 20.februar 2015. I henhold til kulturminneloven § 10 skal arkeologiske granskinger bekostes av tiltakshaver.

Vedtak om omfang av den arkeologiske granskingen, herunder endelige kostnader og avgrensning av undersøkelsesområdet, kan først skje etter at reguleringsplanen er endelig

vedtatt. Vi gjør oppmerksom på at arkeologisk utgravning normalt bare lar seg gjennomføre i sommerhalvåret, og at tiltakshaver i sin planlegging må ta hensyn til dette.

Tiltakshaver må varsle Sør-Trøndelag fylkeskommune i god tid før tiltak etter reguleringsplanen ønskes realisert. Riksantikvaren vil deretter fatte vedtak om omfanget av den arkeologiske granskingen. Dette vedtaket vil kunne påklages i medhold av forvaltningsloven §§ 28 og 29.

I følge NTNU-Vitenskapsmuseets forslag til budsjett er en utgravning av angjeldende kulturminner, to gravrøyser, beregnet å koste inntil kr 1 244 000,-(2015-kroner og satser). Riksantikvaren vil se nærmere på forslaget til budsjett og arbeidsomfang før vedtak etter kulturminneloven § 10 blir fattet).

Kulturminnene id. 16660-1-2 skal merkes i plankartet som Bestemmelsesområde.

Følgende tekst skal tas inn i reguleringsplanens fellesbestemmelser:

"Før iverksettingen av tiltak i medhold av planen skal det foretas arkeologisk utgravning av de berørte automatisk fredete kulturminner id. 16660-1-2, to gravrøyser som er markert som bestemmelsesområde i plankartet.

Det skal tas kontakt med Sør-Trøndelag fylkeskommune i god tid før tiltaket skal gjennomføres slik at omfanget av den arkeologiske granskingen kan fastsettes."

Granskingen bekostes av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10.

Dispensasjon fra den automatiske fredningen gjennom planvedtaket forutsetter at ovennevnte tekst innarbeides i reguleringsbestemmelsene. Riksantikvaren ber Sør-Trøndelag fylkeskommune om å klargjøre dette i sin endelige uttalelse til Åfjord kommune. Vi ber også om at foreliggende uttalelse fra Riksantikvaren til fylkeskommunen i saken, vedlegges fylkeskommunens endelige uttalelse til kommunen.

Dersom kommunen gir melding om at ovennevnte tekst ikke vil bli innarbeidet i reguleringsbestemmelsene, og fylkeskommunen ikke finner å ville reise innsigelse mot planen, må fylkeskommunen umiddelbart varsle Riksantikvaren om dette. Riksantikvaren vil i så fall normalt reise innsigelse mot planen.

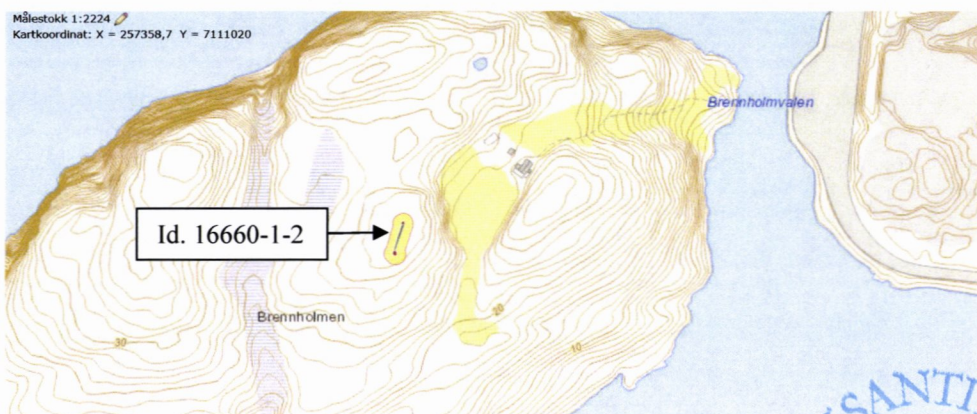
Vennlig hilsen

Isa Trøim(e.f.)
Seksjonssjef

Lisbeth Skogstrand
seniorrådgiver

Vedlegg: Plankart og utsnitt fra Askeladden stemplet Riksantikvaren og datert 20. februar 2015

Kopi med vedlegg til: Heidi Beate Flatås, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Postboks 2350, Sluppen, 7004 Trondheim/ NTNU - Vitenskapsmuseet, 7491 TRONDHEIM

Oslo, 20. februar 2015

Utsnitt fra Askeladden

He Grimsund

20 FEB 2015